

विद्या भवन बालिका विद्यापीठ

शक्ति उत्थान आश्रम, लखीसराय

(एन.सी.ई.आर.टी पर आधारित)

कक्षा- पंचम्

तिथि- 11.08.2021

विषय- संस्कृत व्याकरण

सुमिता कुमारी

सुप्रभात बच्चों,

आज आप सब धातु रूप के बारे में समझेंगे।

संस्कृत व्याकरण

पाठ-8 धातु (क्रिया) -परिचय

वद्, भू तथा कृ धातु के अलग-अलग वचन निम्नलिखित हैं-

1.वद् (बोलना)

पुरुष	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	वदति	वदतः	वदन्ति
मध्यमपुरुषः	वदसि	वदथः	वदथ

उत्तमपुरुषः वदामि वदावः वदामः

2. भू (होना)

पुरुष	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	भवति	भवतः	भवन्ति
मध्यमपुरुषः	भवसि	भवथः	भवथ
उत्तमपुरुषः	भवामि	भवावः	भवामः

3. कृ(करना)

पुरुष	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	करोति	कुरुतः	कुर्वन्ति
मध्यमपुरुषः	करोषि	कुरुथः	कुरुथ
उत्तमपुरुषः	करोमि	कुर्वः	कुर्मः

अभ्यास

1. उचितधातुरूपैः रिक्तस्थानानि पूरयत-

(उचित धातु रूपों से रिक्त स्थानों को पूरे कीजिए)

(i) त्वम्	(गम्)
(ii) ते	(पट्)
(iii) अहम्	(खाद्)
(iv) यूयम्	(क्रीड्)
(v) आवाम्	पा(पिब्)

2. रिक्तस्थानानि पूरयत- (रिक्त स्थानों को पूरे कीजिए)

धातु	एकवचन	द्विवचन	बहुवचन
पा (पिब्)	—	पिबतः	—
चल्	—	—	चलन्ति
गम्	गच्छति	—	—
अस्	—	स्तः	—
धाव्	—	—	धावन्ति
लिख्	लिखति	—	—